

УДК 620.9.004:003.13

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ ДОЦІЛЬНОСТІ СПОСОБІВ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕТАЛЕЙ НАПЛАВЛЕННЯМ З УРАХУВАННЯМ ФАКТОРУ ЧАСУ

Новік О.Ю., інженер,

Дашивець Г.І., к.т.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Тел. +38(0619) 42-20-74

Анотація - роботу присвячено техніко-економічному обґрунтуванню доцільності використання методів наплавлення при ремонті деталей за допомогою аналітичного моделювання за фактором часу.

Ключові слова - аналітичне моделювання, фактор часу, вартісна оцінка, результат, витрати, ефект, ефективність.

Постановка проблеми. При обґрунтуванні економічної доцільності використання способів ремонту деталей, доцільно використовувати такі параметри, які вказують на ефективність аналізованого способу на протязі часу.

Аналіз останніх досліджень. Існуючі способи оцінки ефективності використання способів ремонту деталей не надають можливості зробити оцінку застосованості способів до умов підприємства та зробити висновок о економічній доцільності того чи іншого способу відновлення деталі з урахуванням фактору часу.

Формування цілей статті. Ціллю статті є аналітичне визначення ефективності використання різних способів наплавлення при ремонті деталей, та обґрунтування вибору окремого способу.

При визначення ефективності використання оптимального способу наплавлення при ремонті деталей необхідно:

- розробити методи визначення вартісних параметрів аналітичних способів з урахуванням фактору часу;
- розробити матрицю для аналітичного визначення часових параметрів, які характеризують ефективність способів відновлення деталей;
- розрахувати економічні показники з урахуванням фактору часу для кожного окремого способу наплавлення поверхні відновлюваної деталі;

- порівняти результати розрахунків, та зробити висновки о доцільності їх використання.

Основна частина. Для аналітичного моделювання на базі характеристики способів ремонту деталей [1] пропонується визначити вартісну оцінку результатів (P_i) за наступною залежністю

$$P_i = C_{vi} \cdot K_p \cdot \alpha_t, \quad (1)$$

де C_{vi} – питима собівартість i -го способу наплавлення, що аналізується, грн./м²;

K_p – коефіцієнт рентабельності ($K_p = 1,2$);

α_t – коефіцієнт, що враховує фактор часу.

Для визначення додаткових питомих витрат (ΔK) використовується залежність [3], яка дозволяє визначити обсяг робіт, що забезпечить нульову рентабельність (W_0)

$$W_0 = \frac{\Delta K \cdot \alpha_{ij}}{\left(1 - \frac{C_n}{P_t}\right) \cdot \alpha_{ij}} \quad (2)$$

при $\alpha_{ij} = 1$ залежність (2) має вигляд

$$W_0 = \frac{\Delta K}{1 - \frac{C_n}{P_t}}. \quad (3)$$

При ($W_0 = P_t$) та рентабельності способу 0,25, залежність (3) має вигляд

$$W_0 = P_{ti} = \frac{\Delta K}{1 - 0,8}. \quad (4)$$

Таким чином,

$$\Delta K = P_{ti} \cdot 0,2. \quad (5)$$

Виходячи з того, що ціни на послуги і роботи постійно змінюються при оцінюванні економічної ефективності способу наплавлення загальну вартість ручного дугового наплавлення приймають за 100%, наплавлення під шаром флюсу – 74%, вібродугове наплавлення – 82%, наплавлення в середовищі CO₂ – 65%. Тому для порівняння різних

способів приймаємо умовні одиниці собівартості в наступному вигляді:

- наплавлення під шаром флюсу – 74од.;
- вібродугове наплавлення – 82од.;
- наплавлення в середовищі CO₂ – 65од..

Вартісна оцінка результатів впровадженні кожного виду наплавлення при ремонті деталі складе:

$$\text{Для наплавлення під шаром флюсу } P_{\text{тф}} = 74 \cdot 1,25 = 92,5 \text{ од/м}^2$$

$$\text{Для вібродугового наплавлення } P_{\text{тв}} = 82 \cdot 1,25 = 102,5 \text{ од /м}^2$$

$$\text{Для наплавлення в середовищі CO}_2 \text{ } P_{\text{тCO}_2} = 65 \cdot 1,25 = 81,3 \text{ од /м}^2$$

Таким чином, додаткові капітальні вкладення по видам наплавлення складуть:

$$\text{Для наплавлення під шаром флюсу } \Delta K_{\text{ф}} = 74 \cdot 1,25 \cdot 0,2 = 18,5 \text{ од/м}^2$$

$$\text{Для вібродугового наплавлення } \Delta K_{\text{в}} = 82 \cdot 1,25 \cdot 0,2 = 20,5 \text{ од /м}^2$$

$$\text{Для наплавлення в середовищі CO}_2 \text{ } \Delta K_{\text{CO}_2} = 65 \cdot 1,25 \cdot 0,2 = 16,3 \text{ од /м}^2$$

Коефіцієнт, що враховує фактор часу α_t визначається за пропозицією [2]

$$\alpha_t = (1 + E_n)^{t_p - t_j}, \quad (6)$$

де E_n – норматив ефективності додаткових капітальних вкладень ($E_n=0,1$);

t_p – розрахунковий рік;

t_j – результати і витрати, що зведені до розрахункового періоду.

Результати розрахунків α_t наведені в таблиці 1

Витрати на реалізацію пропонуємого способу відновлення з урахування фактору часу

$$Z_t = \sum_t^{t_k} (\Delta K + C_v) \alpha_{tj} \quad (7)$$

Так, наприклад, для умов, що передбачають розробку технологічної пропозиції з наплавлення під шаром флюсу за рік до початку використання пропонуємого способу, коефіцієнт, що враховує фактор часу $\alpha_t = 1,1$.

Таким чином,

$$P_t = 0 \cdot 1,1 = 0;$$

$$Z_{\text{тф}} = 18,5 \cdot 1,1 = 20,4 \text{ од/м}^2$$

$$Z_{\text{тв}} = 20,5 \cdot 1,1 = 22,6 \text{ од/м}^2$$

$$Z_{\text{тCO}_2} = 16,3 \cdot 1,1 = 17,9 \text{ од/м}^2$$

Таблиця 1 – Результати розрахунків α_t

Кількість років попередніх розрахунковому року	α_t	Кількість років, які проходять за розрахунковим роком	α_t
10	2,5937	1	0,9091
9	2,35,79	2	0,8264
8	2,1436	3	0,7513
7	1,9487	4	0,6830
6	1,7716	5	0,6209
5	1,6105	6	0,5645
4	1,4641	7	0,5132
3	1,3310	8	0,4665
2	1,210	9	0,4241
1	1,100	10	0,3855
0	1,000	11	0,3505

Аналогічно виконуються розрахунки для інших років і результати наводяться в таблиці 2.

Таблиця 2 – Матриця аналітичного визначення економічної ефективності відновлення поверхні

Показники	Вид наплавлення	Рік								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Вартісна оцінка результату, грн./м ²	1	-	92,5	92,50	92,5	92,5	92,5	92,5	92,5	92,5
	2	-	106,3	106,3	106,3	106,3	106,3	106,3	106,3	106,3
	3	-	81,3	81,3	81,3	81,3	81,3	81,3	81,3	81,3
Інтегральна вартісна оцінка результату Р _т , грн./м ²	1	-	92,5	168,2	215,4	231,3	221,2	194,8	162,2	130,7
	2	-	106,3	193,3	247,6	265,9	254,2	223,8	186,4	150,2
	3	-	81,3	147,8	189,3	203,3	194,4	171,2	142,5	114,9

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Вартісна оцінка одночасних витрат, ΔK , грн./м ²	1	18,5								
	2	21,3								
	3	16,3								
Вартісна оцінка поточних витрат, грн./м ²	1	-	74	74	74	74	74	74	74	74
	2	-	82	82	82	82	82	82	82	82
	3	-	65	65	65	65	65	65	65	65
Інтегральна вартісна оцінка, $З_t$, грн./м ²	1	20,4	94,4	153,0	187,6	196,6	184,8	160,7	132,5	106,0
	2	23,4	105,4	170,4	208,6	218,3	205,1	178,3	146,9	117,5
	3	17,9	82,9	134,5	164,9	172,7	162,3	141,2	116,4	93,1
Фактор часу, α_t		1,1	1,0	0,9091	0,8264	0,7513	0,6830	0,6209	0,5645	0,5132
Ефект, E , грн./м ²	1	-20,4	-1,8	15,1	27,8	34,8	36,4	34,1	29,7	24,7
	2	-23,4	0,9	22,9	39,0	47,6	49,1	45,6	39,4	32,7
	3	-17,9	-1,6	13,3	24,5	30,6	32,1	30,0	26,2	21,8

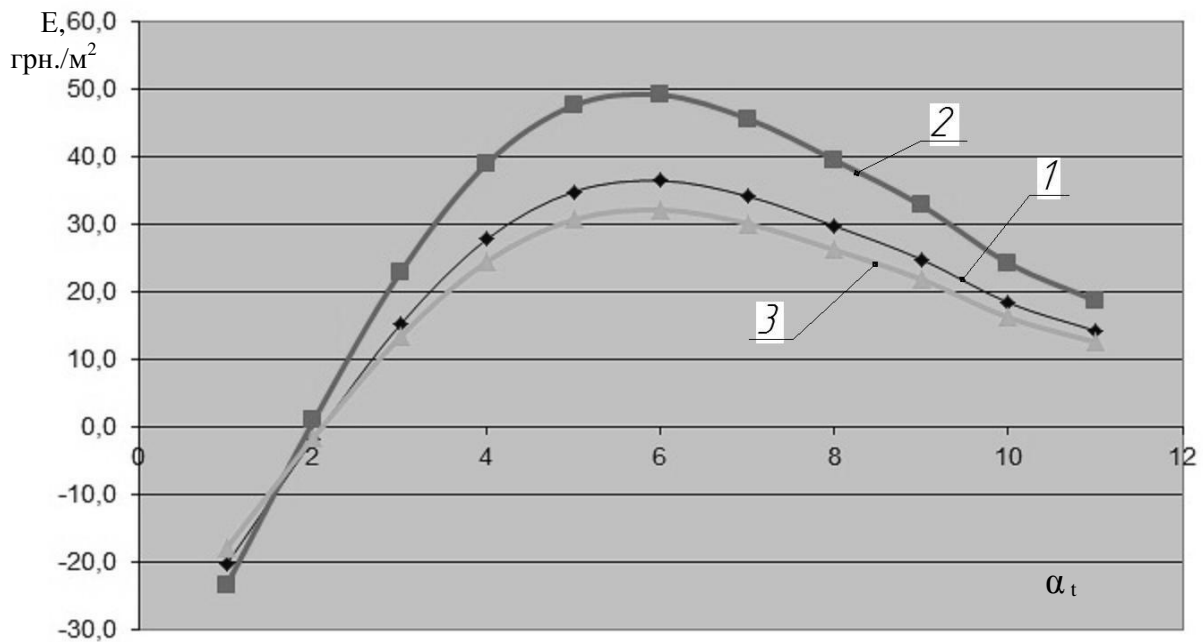

Рис. 1. Результати розрахунків економічного ефекту за фактором часу: 1 – наплавлення під шаром флюсу; 2 – вібродугове наплавлення; 3 – наплавлення в середовищі CO₂.

Висновки. Пропонуєма аналітична модель дає можливість встановити строк ефективного використання того чи іншого способів відновлення поверхні ремонтуємої деталі при той чи іншій рентабельності способу.

Література.

1. *Маслов Н.Н.* Качество ремонта автомобилей/ *Н.Н. Маслов.*– М. : Транспорт, 1975.- 375 с.
2. *Деревець І.С.* Ефективність відновлення зношених деталей сільськогосподарської техніки/ *І.С. Деревець, М.С. Лосина, О.В. Єна, В.В. Черноїванов.*– К: Урожай, 1990. – 254 с.
3. *Попов Ю.М.* Обоснование допустимых затрат на приобретение сложной техники при фирменном обслуживании/ *Ю.М. Попов* // Механизация и электрификация сельского хозяйства.- 1992. -№ 5...6.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТИ СПОСОБОВ ВОССТАНОВЛЕНИЯ ДЕТАЛЕЙ НАПЛАВКИ С УЧЕТОМ ФАКТОРА ВРЕМЕНИ

Новик О.Ю., Дашивец Г.И.

Аннотация

Работа посвящена технико-экономическому обоснованию целесообразности использования методов наплавки при ремонте деталей с помощью аналитического моделирования с фактором времени.

COMPARATIVE ANALYSIS OF ECONOMY EXPEDIENCY OF THE RESTORATION WAYS OF DETAILS SURFACING WITH THE TIME FACTOR

O. Novick, G. Dashivets

Summary

The article is devoted to technical-economical grounding of expediency of using overlaying welding techniques for repair details by means of analytical modelling with the time factor.